

Historické cintoríny v kontexte kultúrneho dedičstva: Cintorín Zvonový vršok v Banskej Štiavnici

Jara Lalková

„Každý cintorín je unikátnym pamätným miestom, z ktorého sa dá vyčítať história mesta, jeho prosperita i úpadok prejavujúce sa v architektonických aj vo výtvarných prejavoch pohrebných kaplniek, zvoníc, krápt, náhrobníkov i križov. Na cintorínoch je jasne čitateľná etnická, konfesná, profesijná i demografická skladba obyvateľstva v tom-ktorom období. Neoddeliteľnou súčasťou hodnôt cintorínov je aj ich zeleň umocňujúca pietne prostredie. Napriek tomu, všeobecne sa týmto pamätiach v odbornej praxi nevnuje dostatočná pozornosť. Zanedbávané sú predovšetkým historické cintoríny, na ktorých sa už nepochováva. Celé lokality sú odsúdené na postupnú devastáciu a zánik. Náhrobníky sú poškodzované, vyvrátené, prípadne druhotne využívané ako kamenný materiál. Neošetrovaná zeleň a množstvo náletov poškodzuje neraz veľmi cenné historické, architektonické a výtvarné pamiatky, ktoré sú súčasťou cintorínov. Nedostatočným záujmom sa tak stráca kus histórie mesta, ako aj doklady kultúrneho a prírodného dedičstva, ktoré doteraz neboli dostatočne vyhodnotené.“

Historické mesto – Mestská pamiatková rezervácia (MPR) Banská Štiavnica je jedným z najucelenejších historických urbanistických celkov na Slovensku. V roku 1993 bolo zapísané do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO pre svoje historické, urbanistické, architektonické a umelecké hodnoty v spojení s technickými pamiatkami v okolí a výdobytkami vedy a techniky, ako aj osobnosťami tvoriacimi história mesta. Súčasťou zápisu a pamiatkovej ochrany je aj široké okolie, kde sa banské a technické diela spojené s ľahkou nachádzajú. Toto územie predstavuje mimoriadne turisticky atraktívne krajinné prostredie so scenériou Štiavnických vrchov, vodných nádrží – tajchov, lesov aj s bohatou flórou a faunou. Je nevyhnutné pripomenúť, že práve okolie Banskej Štiavnice je typom kultúnej krajiny, kde prírodné prostredie bolo ľudskou rukou značne pretvorené. Krajinný reliéf v okolí banských diel tvoria bývalé haldy – vyťažené z podzemia. Svoj terajší ráz zalesnených pahorkov získali až po nariadeniach Márie Terézie a jej syna Jozefa II., ktorí už v 18. storočí nariadili kultiváciu ľahkou narušeného prostredia jeho zalesnením. Súčasne s rozvojom školstva Banskéj a lesníckej akadémie prichádza do Banskej Štiavnice aj zvýšená parková a záhradná kultúra, o čom svedčia i mimoriadne hodnotné výsadby botanických záhrad aj s ich odzrkadlením sa práve na pietnych miestach cintorínov. Z obdobia Márie Terézie a jej osveteneckých reform sú zakladané nové cintoríny mimo zastavaných častí obcí a miest, keďže Královská mestodržiteľská rada v roku 1778 nariadila, aby staré cintoríny, rozprestierajúce sa zvyčajne okolo kostolov,

boli z hygienických dôvodov premiestnené za obce a mestá. Tak na novozakladaných cintorínoch našlo svoje miesto posledného odpočinku mnoho významných osobností z predchádzajúcich období, ako aj následné generácie do súčasnosti.

Lokalita Zvonový vršok sa nachádza na hranici pamiatkovej rezervácie, teda za hranicou historickej zástavby tak, ako to predpisovalo nariadenie. Slúži ako predel medzi historickou zástavbou a novodobou zástavbou Banskej Štiavnice. Súčasné nové označenie je Cintoríny nad Pletou. Nachádzajú sa v juhovýchodnej časti mesta na vršku so starým nemeckým názvom Katzenhübel. Ide o tri cintoríny, ktoré sú oddelené cestami. Dva z nich sú katolícke cintoríny (domáci ich nazývajú predný a zadný cintorín). Na prednom katolíckom cintoríne, ktorý je súčasťou pamiatkovej rezervácie, sa nachádza klasicistická zvonica. Menší z katolíckych cintorínov sa nachádza za cestou v ochrannom pásme pamiatkovej rezervácie. Tretí z cintorínov je evanjelický, nazvaný Brána pokaja. Aj na evanjelickom cintoríne sa nachádza zvonica. Táto má ráz drevenej ľudovej architektúry. Cintoríny a zvonice sú zaznamenané na historických mapách z polovice 19. storočia (z roku 1858), ich existencia však siaha omnoho hlbšie – do konca 18. storočia v súlade s tereziánskymi nariadeniami.

História cintorínov na Zvonovom vršku do začiatku nášho výskumu v roku 2008 bola súčasnej generácie takmer úplne neznáma. Údaje o lokalite nie sú podchytané ani v pomerne bohatých literárnych zdrojoch o Banskej Štiavnici a jej pamiatkach. Na kompetentných miestach o cintoríne neexistovala

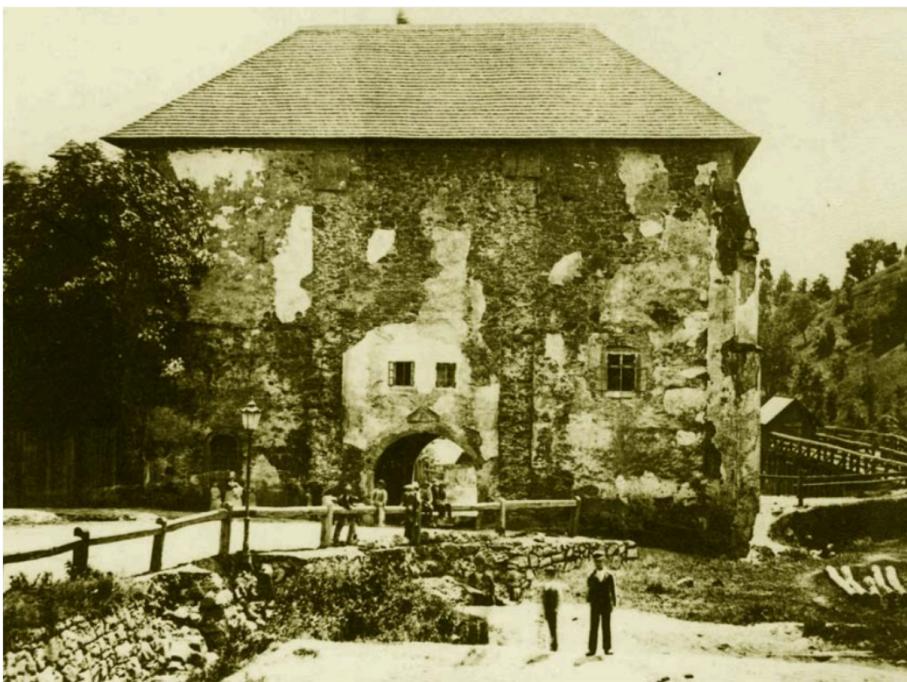
ani databáza o pochovaných, ktorá zaiste bola, ale v rokoch nezáujmu sa stratila nevedno kam. Cirkevné záznamy o pochreboch sú z Banskej Štiavnice odvezené do archívu do Kláštora pod Znievom, kde sú nespracované a bádateľom zatiaľ nepristupné.

Na rozdiel od stále živých cintorínov sústredných okolo Frauenberského kostola pri Piarskej bráne, kde sa pochováva, Zvonový vršok po rozhodnutí v sedemdesiatych rokoch 20. storočia bol určený na likvidáciu, lebo ním sa mal realizovať dopravný obchvat mesta, vedúci práve územím cintorínov. Tento necitlivý zásah do krajinu, rozdeľujúci mesto v polohe cintorínov a tabakovej továrne nad jazdom, bol na základe moratória ochrancov pamiatok na začiatku deväťdesiatych rokow zastavený. Činnosť cintorína sa však už neobnovila. Cintoríny boli ponechané svojmu vlastnému osudu. Okrem pozostalých, ktorí si hroby svojich pochovaných ošetrovali, boli cintoríny ponechané na prírodu, ktorá svoju náletovou zelenou pochrebisko takmer pohltila.

Cintorín sa stal aj zdrojom pre zlodejov, ktorí náhrobníkyoberali o cenné časti, ale aj neprispôsobilých občanov, ktorí si z krásnej klasicistickej zvonice na katolíckom cintoríne urobili útočisko a napokon ju aj vypálili. Podobný osud nezasiahol druhú zo zvoníc, ktorú pravdepodobne zachránilo oplotenie a súkromné využitie ako dreváreň. Neochránílo ju to však pred stratou historického zvona. Odľahlosť lokality a malá aktívita v území umožnila i ďalšiu devastáciu pred bránami cintorína, kde si nezodpovední občania urobili divokú skládku aj stavebného odpadu.

Zvonica na katolíckom Prednom cintoríne

Foto Laura Gressnerová

Kostol sv. Alžbety v roku 1574 prestavaný na Antolskú bránu, zburaný v roku 1875 a Kaplnka sv. Alžbety – historická fotografia pred novodobou zástavbou

Zdroj: Chovanová, A. Pamiatkový ústav Banská Štiavnica

Napriek uvedeným skutočnostiam si cintoríny zachovali svoju neopakovateľnú atmosféru, svojho „genia loci“. Prekrásne krajinné prostredie, dramatický terén, ako aj výhľad na všetky urbanistické dominanty mesta hovorí o dobrej výbere miesta, ktoré z si úcty k svojim blízkym vybrali Štiavničania za miesto posledného odpočinku. Spojnica zvoníc cintorína tvorí s Novým zámkom a Kalváriou triangel, ktorý do svojej náruče v pohľade prijíma celé historickej jadra s dominujúcim Starým zámkom a Kostolom sv. Kataríny. Takto pohľad z cintorínov bol v minulosti, pokiaľ ho nezakryla bujná neošetrená vegetácia. Sú to však aj vlastné historické náhrobky a kríže, ich výzdoba i poézia textov, ktorá vyzývala po hlbšom pátraní, ich zdokumentovaní, ale predovšetkým po ich zachovaní.

Obnova týchto hodnôt sa preto stáva jedným z hlavných cieľov rehabilitácie tohto hodnotného kultúrnohistorického a prírodného dedičstva spolu so zapojením tohto hodnotného celku do aktivít mesta vrátane hlbšieho spoznania v rámci rozšírenia záujmov cestovného ruchu.

Doterajší nezáujem a minimálna miera poznania cintorínov bola dostatočnou výzvou pre výber areálu za pilotný interdisciplinárny komplexný projekt výskumu historických cintorínov. Bolo zrejmé, že k výskumu nemožno pristupovať jednostranne, tak, ako je bežné v pamiatkovej praxi, kde sa hodnotenie obmedzuje na architektonicky a výtvarne hodnotnú sepulkrálnu architektúru, prípadne na historické osobnosti pre ďalší zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu. Po oboznámení sa s doterajšou praxou výskumu cintorínov a jedinou pamiatkarskou metodikou Pamiatkového úradu (aplikovanou na výskume Ondrejského cintorína v Bratislave) sa pristúpilo k vypracovaniu pracovnej interdisciplinárnej metodike, ktorá sa overila a postupne dopĺňala na výskume Zvonového vršku.¹

Komplexnému vyhodnoteniu kultúrnohistorických a prírodných hodnôt cintorína predchádzal výskum: urbanistico-historicky, architektonicko-

historický, umelecko-historický, archeologický, archívny, archívno-etnologický, urbanisticko-etnologický, sociologický výskum, výskum stavebno-technického stavu, výskum charakteristického vzhľadu a využitia krajiny, významných krajinných prvkov a dendrologicky výskum. Súčasne boli spracúvané identifikačné karty jednotlivých hrobových miest.

Základným predpokladom identifikácie všetkých prvkov, či už stavebných, alebo prírodných bolo odborné geodetické zameranie. Na základe tohto boli všetky tri cintoríny rozdelené do sektorov s označením radov, očíslovaním hrobových miest.

Do takto pripraveného podkladu boli identifikované jednotlivé hroby s fotografiou, popisom a zatriedením do typológie náhrobníkov, materiálového aj stavebno-technického stavu. Architektonické časti boli zamerané, náписy odpísané a v prípade cudzojazyčných nápisov preložené. Pri všetkých pravoch boli vyhodnotené kultúrnohistorické hodnoty. Identifikačné karty s komplexným hodnotením boli spracované na 860 hrobových miest a dve zvonice. Na základe výskumu sa pristúpilo k návrhu rehabilitácie a plnohodnotného zapojenia do aktivít mesta formou relaxačne náučných chodníkov a turistických trás formou urbanisticko-architektonických štúdií aj dizajnových prvkov malej architektúry. Na základe uvedených výskumov s uplatnením novej metodiky sa docielil primeraný stav poznania, v rozsahu, akým nedisponuje žiadnen z cintorínov Slovenska.

Na základe archívnych výskumov a štúdia premenov môžeme areál cintorínov Zvonový vršok zaraďi do súvislosti s činnosťou pôvodne stredovekého Kostola sv. Alžbety, ktorý sa nachádzal v polohhe pri ceste na Antol v južnej údolnej časti mesta. Odôvodnenie sa môžeme domnievať, že v jeho bezprostrednom okolí sa podľa dobových zvyklostí nachádzal aj cintorín pre túto mestskú časť. Vzhľadom na bezprostredné turecké nebezpečenstvo, po obsadení Levíc a Šiáha v roku 1552, sa Štiavničania rozhodli z najohrozenejšej prístupovej komunikácie mesto opevniť aj za cenu likvidácie Kostola sv. Alžbety, a to

prestavbou jeho lode na mestskú bránu. Z kostola sa zachovalo len presbytérium – dnešná kaplnka. V súvislosti s prestavbou bol likvidovaný aj pôvodný cintorín. Jeho stredovekú existenciu a to, či sa pri kaplnke naďalej pochovávalo, by mohol potvrdiť jedine archeologický výskum. Vzhľadom na novodobú zástavbu a rozšírenie cesty z druhej polovice 20. storočia, ktorá kaplnku obstavala, je však archeologický výskum ľahko realizovateľný a je zrejmé, že zástavba likvidovala všetky nálezové skutočnosti.

Miestom na pochovávanie v dolnej časti mesta po likvidácii cintorína pri kostole sa stal Zvonový vršok, nazvaný Katzenhübel. Potvrdením tejto lokality ako cintorína je však až Katastrálna mapa Štiavnice z roku 1858², ktorú možno považovať za jeden z exaktných materiálov. V parcelnom protokole³ sa uvádzajú aj zvonica v súčasnom katolíckom prednom cintoríne, kde jednoznačne už ide o funkčný cintorín. Z uvedeného materiálu vyplýva, že už v priebehu prvej polovice 19. storočia existovali cintoríny na Katzenhübl – katolícke a evanjelický v podstate s dnešnou výmerou. Z identifikovaných hrobov s iniciálami za najstaršie uvádzame: 1848 K. Sládek, S. Waigl / B-III.20 B-VI.4, 1868 S. Weigl, Z. Sztankovianszky / B-IV.29 B-IV.41877, Gregušovci / A-30 A-V.30, 1880 Sümegh / 49 A-VIII. 8., 1880 K. Schnell / B-IV.6 B-IV.1, 1881 K. Wagner, K. Torger / B-IV.18 B-IV.249, 1883 Manželia Komjáthy / B-I.3, teda s označením náhrobníkov od polovice 19. storočia. To však nie je potvrdením počiatkov pochovávania v lokalite. Identifikovateľné označenie súvisí skôr s náhrobňou kultúrou, ktorá sa v podstate v nápisoch prejavuje pri bežných občanoch až z tohto obdobia, ako je zrejmé zo zvyklostí, náhrobnej kultúry a pochovávania na našom území. O mnogo dlhšom využití cintorínov svedčia hrobové miesta bez náhrobníkov, ktoré sú na predmetných cintorínoch hojne zastúpené. Veľkosť pozemkov svedčí aj o tom, že všeobecne sa hroby v Štiavnici – hoci boli bez údržby – nelikvidovali, ale na pochovávanie boli otvárané nové miesta.

Katolícky Predný cintorín na Zvonovom vršku – A

Ako vyplýva z mapových protokолов, výmera cintorína označovaného ako katolícky predný sa od založenia v podstate nemenila. Z archívnych údajov vyplýva⁴, že na cintoríne sa pôvodne nachádzala márnicu, z čoho sa dá usudzovať, že cintorín súvisel s činnosťou nemocnice pri Kaplnke sv. Alžbety. Na základe nariadení o zákaze pochovávať pri kostole, ale aj zvýšenej urbanizácie mesta sa tak, ako bolo zvykom, cintoríny presúvali na nevyužité a neobrábateľné plochy. Najbližšie ku kaplnke takisto plochou bol na západ orientovaný svah – privrátený k mestu, označený ako lúka, teda bez výrazných lesných porastov, ktorý poskytoval bezproblémové využitie na tento účel. Prístup z hlavnej komunikácie bol cez hlbokú roklinu, ktorá sa dodnes využíva ako skratka k športoviskám aj k novej zástavbe. Podľa ústnych informácií, tadiaľto prebiehal i smútočné sprievody za rakvou až do polovice 20. storočia. Dá sa predpokladať, že vzhľadom na náročnosť terénu zahušťovanie cintorína prebiehalo zdola nahor, kde sa nachádza aj prvá vstupná bránka. Smerom do rokliny je orientovaná aj ďalšia bránka takmer v strede cintorína. Podľa cintorínskych zvyklostí koniec parcely je vybavený väčšou vstupnou branou, vedúcou pôvodne mimo intravilánu k poľným cestám. Tá v súčasnosti slúži ako hlavný vstup vzhľadom na jestvujúci dopravný systém za cintorínom. Dominantom celého Zvonového vrška je

Pohľad od zvonice na katolíckom Prednom cintoríne na Nový zámok Foto Laura Gressnerová

Detail výtvarej symboliky na Prednom cintoríne
Foto Katarína Vošková

Pohľad z katolíckeho Zadného cintorína na Kalváriu

Foto Laura Gressnerová

klasicistická murovaná zvonica na temene svahu. Jej havarijný stav a pamiatkové hodnoty si vyžadujú neodkladnú pamiatkovú obnovu.

Cintorín možno charakterizovať ako zmiešaný s prevládajúcim prírodným charakterom, ale so stropami organizácie mestských cintorínov na základe snahy dodržať pravidelne odstupňované rady zohľadňujúce konfiguráciu terénu súbežne s vrstevnicami. Hroby sú orientované na východ – západ s náhrobníkmi pri hlave zosunuté na východnej strane. Cintorín je rozdelený výraznou komunikáciou na pravú a ľavú stranu s terénnymi kamennými stupňami a na hornú a dolnú časť horizontálnej komunikáciu pri prvej dolnej bráne. Ostatné komunikácie sú bez povrchových úprav. Lokalita je zatrávnená hustou listnatou a ihličnatou zeleňou v pravej strane cintorína a ojedinelými solitérmi. Typy náhrobníkov sú rôznorodé od najjednoduchších drevených krížov cez celú škálu kovových krížov typickej miestnej produkcie až po výtvarne náročné sochárske diela, ako aj kamenné náhrobné tabule a hrobky. Oplotenie je kovo-v pletivové prerastené bujnou zeleňou a značne poškodené. Cintorín nemá žiadnu technickú infraštruktúru. Osvetlenie je len z verejného osvetlenia príslušných mestských komunikácií. Vzhľadom na vandalov v poslednom roku bol pri vstupoch do cintorínoch instalovaný kamerový systém.

Katolícky Zadný cintorín na Zvonovom vŕšku – C

Zadný cintorín je najmladšou časťou areálu Zvonového vŕšku. Nachádza sa za cestou od predného cintorína,

na mierne svahovitom teréne odklonenom smerom na východ. Jeho vytýčená pomerne veľká plocha je obsadená riadkovo usporiadanými hrobovými miestami, prevažne v jeho severnej časti novšími náhrobníkmi. Južná časť, ktorá je podľa riedkeho obsadenia rozvoľnená, obsahuje niekoľko zaujímavých starších náhrobníkov, ale prevažne hrobové miesta bez možnosti identifikácie. Cintorín má pomerne veľkú kapacitu na pochovávanie. V rámci štúdie boli overené viaceré možnosti využitia tejto kapacity a oživenia cintorínov pri súčasnom zatraktívnení areálu a doplnení vybavenosti. Po preverení dostatočných voľných miest na cintorínoch v okolí Frauenberského kostola – obradnej siene sa od tejto myšlienky po konzultáciách s vedením mesta upustilo.

Obdobne ako predný cintorín predstavuje typ prírodného cintorína, ktorý v priebehu 20. storočia nadobudol vo svojej severnej časti mestskú riadkovú formu, avšak bez úprav komunikácií a alejovej zelene. V lokalite sa vyskytuje niekoľko vzácnych solitérnych stromov a krov, zrejme zámerne vysadených pri hroboch, ktorých pôvod môže mať spojitosť so slávnymi Štiavnickými botanickými záhradami. Východná hranica cintorína je ohraničená hustou náletovou zeleňou, ktorá neumožňuje pohľad do krajinu ani výhľad na Kalváriu. Cintorín je najmenej zaujímavou časťou areálu, o čom svedčí aj uvedená tabuľka – prehľad hodnôt a typológia náhrobníkov, je ohradený jednoduchým oplotením a neestetickou bránou a takisto, ako aj predchádzajúci cintorín, je bez vybavenia vody a osvetlenia.

Cesta medzi cintorími katolíckym Predným cintorínom a evanjelicým – Bránu pokoa Foto V. Minx

Evanjelický cintorín Brána pokoja na Zvonovom vršku – B.

Ako je zrejmé z historických súvislostí, môžeme vysloviť domnieku, že otvorením cintorínov na Zvonovom vršku sa od začiatku vyvíjali katolícky aj evanjelický cintorín paralelne vedľa seba. Predpoklad dáva i konfigurácia terénu a hlboký kaňon, ktorý ich rozdeľuje. Kým u katolíckeho sa nastupuje už z prudko stúpajúcej komunikácie, evanjelický cintorín je oddelený prudkým zrazom. Vstup do cintorína je až na samom temene kopca, kde je orientovaná aj jediná brána nesúca názov Brána pokoja. V hornej časti pri zvonici má len malú hospodársku bránku vedúcu do voľnej krajiny. Tento cintorín je orientovaný z juhu na sever, ku ktorému pozvoľna stúpa. Na najvyššej úrovni cintorína je osadená zvonička, ktorá na rozdiel od slohovej katolíckej je jednoduchou drevenou ľudovou účelovou stavbou na zavesenie zvonov a ich ochranu. V zvoničke boli pôvodne tri zvony, z ktorých sa zachovali len dva. Na zvnoch sú nasledujúce žalmy a vročenie 1922 a 1926.

„ZVON TENTO DAROVALI Z LÁSKY K PÁNOVI
VERIACI MANŽELIA JÁN A KATERINA TÚRÓCZI
ROD. KUTLIK CIRKVI MILEJ B. ŠTIAVNICKEJ
R. 1926.
HLAS ZVONA NECH OZNAMUJE
POTOMSTVU HORLIVOSŤ OTCOV A
PREBÚDZA K LÁSKE KU CIRKVI
A JEJ HLAVY: JEŽÍŠA KRISTA.

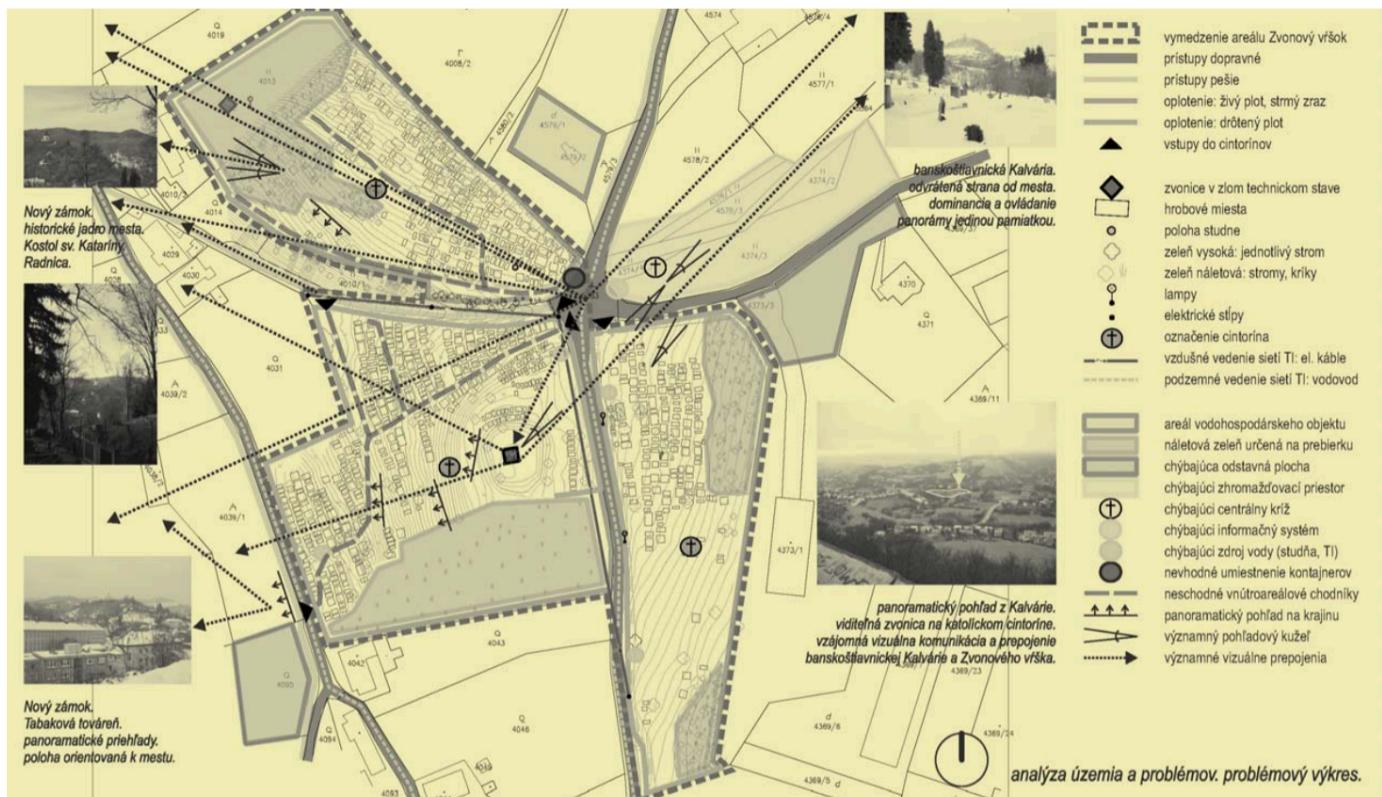
ŽALM 95: DNES USLIŠITE HLAS JEHO
NEZATVERZUJTE SRDCE SVÉHO.
OSLAVUJTE SO MNOU, BOHA NA VYSOSTI, Z JEHO
POVSTAL SOM JA OTCOVSKÉJ MILOSTI 1922
EVANJELICI ŠTAVNICKÍ BUĎTE VŽDY KRISTU ODDANI,
SRDCIA JEMU POSVÁCUJTE, PRÍKLADOM JEHO OBCUJTE
V BOHU DÚFALI OTCOVIA, NAŠI A NEBYVALI ZAHANBENI:
ŽALM 22.“

Evanjelický cintorín Brána pokoja, v pozadí pohľad na Dievčenský zámok Foto Laura Gressnerová

Evanjelický cintorín je typickým príkladom prírodného cintorína, napriek tomu, že hroby sú radené v približných radoch v súlade s vrstvením a morfológiou terénu. Vyskytuje sa tu veľký počet hrobových miest bez identifikácie, vnímaných len vo vyvýšenom teréne. Zachovalé typy náhrobníkov sú v prevažnej miere archetypálne. Ide o prevýšené stély, obelisky, pylóny s dátumami a často aj s náhrobnou poéziou. Popri slovenskom jazyku je to väčšinou biblická čeština, nemčina i maďarčina. Evanjelický cintorín bol najviac zarastený náletovou zeleňou aj vzhľadom na

Vstup do evanjelického cintorína Brána pokoja
Foto Laura Gressnerová

svoju pôvodnú prírodnú zeleň, ktorá sa v lokalite nachádza v hojnom počte. Chodníky v lokalite nie sú jasne vyznačené. Jediným jasným komunikačným ľahom je smerovanie od brány k zvonici. Aj tátó komunikácia je bez povrchových úprav. Oplotenie je jednoduché pletivové, smerom ku zrázu oplotenie tvorí teraz už zrezaná vegetácia, ktorá dodala cintorínu mimoriadne pôsobivú atmosféru a stala sa i námetom na celkové nové oplotenia v areáli.

Návrh rehabilitácie kultúrnych a prírodných hodnôt cintorínov areálu Zvonový vršok a ich zapojenie do kultúrno-spoločenských a turistických atraktívít mesta Banská Štiavnica, ako aj okolitého územia v rozsahu zápisu lokality v Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Komplexnosť výskumov objasnila hmotné aj nehmotné hodnoty tohto špecifického kultúrneho dedičstva a jeho vzájomného symbiozu s prírodným dedičstvom Štiavnických vrchov. Preukázal i významný podiel areálu Zvonový vršok na identite a rozmanitosti krajinoobrazu mesta Banská Štiavnica. Poznanie lokality umožnilo aj návrh plnohodnotného využitia areálu, jeho rehabilitácie i jeho zapojenia do náučných a turistických trás svetového kultúrneho dedičstva.⁵

Príspevok bol spracovaný v rámci projektu KEGA Historické cintoríny v kontexte kultúrneho dedičstva, ich ochrana a rehabilitácia na príklade cintorínov Zvonový vršok v Banskej Štiavnici.⁶

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky 28. januára 2011 vydalo k projektu CERTIFIKÁT č. 20011 – 1321/2551:1-072, ktorým potvrdilo, že plánované ciele boli splnené excellentne, nakoľko boli dosiahnuté originálne výsledky s celospoločenským prínosom v ďalšom rozvoji výchovno-vzdelávacieho procesu.

doc. Ing. arch. Jara Lalková, PhD.

Ústav dejín a teórie architektúry a obnovy pamiatok Fakulta architektúry, Slovenská technická univerzita Námestie slobody 19
812 45 Bratislava

Výber troch výkresov z urbanisticko-architektonickej štúdie
Bc. Zuzany Kepičovej pod vedením pedagóga – doc. Ing. arch. Jara Lalková, PhD. – Ústav teórie a dejín architektúry a obnovy pamiatok, Fakulta architektúry STU v Bratislave. Školský rok 2009 – 2010.

¹ Údaje o areáli cintorínov Zvonový vršok na základe výskumu z rokov 2008 – 2010 sú detailnejšie publikované v materiáli: Cintoríny v kontexte kultúrneho dedičstva. Zborník medzinárodnej vedeckej konferencie konanej 25. – 26. decembra 2009 v Banskej Štiavnici. Zostavila: Gressnerová, Laura, Bratislava, STU 2010. 172 s.

² Katastrálna mapa Banskej Štiavnice z roku 1858, HO-150, map. list č. 21, 28, ÚAGK Bratislava.

³ Parcelný protokol ku Katastrálnej mape Banskej Štiavnice z roku 1858, HO-150. ÚAGK Bratislava.

⁴ Urbanová, Norma: Urbanisticko-historický vývoj Banskej Štiavnice s upriamnením na Štiavnické cintoríny, In:??

⁵ Výber z urbanisticko-architektonickej štúdie Bc. Zuzany Kepičovej pod vedením pedagóga – doc. Ing. arch. Jara Lalková, PhD. – Ústav teórie a dejín architektúry a obnovy pamiatok, Fakulta architektúry STU v Bratislave. Školský rok 2009 – 2010

⁶ Zoznam dokumentov realizovaných v rámci projektu:

Databáza vybraných údajov cintorínov zvonový vršok
Register pochovaných
Hodnotenie hrobových miest - štatistiká
Rozpis hodnotenia podľa jednotlivých hrobových miest

Identifikačné karty hrobových miest
A – katolícky Predný cintorín
B – evanjelický cintorín Brána pokoja
C – katolícky Zadný cintorín

Katalóg architektonicky a výtvarne hodnotných hrobov

Metodika výskumu
Komplexné hodnotenie cintorínov
Metodika usmernenia výskumu
Návrh identifikačných kariet

Terminológia

Bližšia špecifikácia kultúrnohistorických hodnôt
Hodnotenie stavebno-technického stavu
Charakteristika materiálov

Dendrologický výskum a návrh revitalizácie cintorína

Etnografický a sociologický prieskum

Texty, nárobníkový folklór, ako odraz jazykovej, resp. etnickej diferenciácie obyvateľov mesta
Postoje obyvateľov k svojmu mestu ako pamiatke UNESCO
Obraz cintorína Zvonový vršok v Banskej Štiavnici
v rozprávaniach miestnych obyvateľov
Vznik a genéza cintorínov Zvonový vršok

Geodetické zameranie

A – katolícky Predný cintorín
B – evanjelický cintorín Brána pokoja
C – katolícky Zadný cintorín

Plán cintorína s vyznačením sektorov a hrobov

Záverečná správa za celé obdobie riešenia projektu kega
Publikácia: kol.: Historické cintoríny v kontexte kultúrneho dedičstva. STU 2010.

Digitálne zameranie zvoníc a návrh na ich pamiatkovú obnovu

Návrh na revitalizáciu

Urbanisticko-architektonické štúdie (7 štúdií)

Výtvarný plener s námetom cintorínov zvonový vršok v Banskej Štiavnici

(kresby, akvarely, pastel, tuš, návrhy prvkov malej architektúry – modely)

Katalóg kresieb

– plener Zvonový vršok

Návrh loga a informačného systému